

Türkmenistan

191188

TÜRKMENİSTAN CUMHURİYETİ

Prof. Dr. Kemal ÖZCAN*

İki ülke tasavvur edin ki, birisi kendisini “anavatan” olarak, diğerini ise “atavatan” olarak tanımlasın. Nazım’ın ifadesiyle “Bir kısırak başı gibi Uzak Asya’dan” Anadolu topraklarına gelen Türk milleti, ardında bıraktığı vatani asla unutmamış ve hep “atavatan” özlemi bu milletin damarlarında her zaman sıcak bir şekilde dolaşmıştır. Araya kimi zaman uzun ayrılıklar girse de bu özlem asla kaybolmamıştır. Özellikle hem Çarlık hem de Sovyet rejimlerinde Rus hâkimiyeti altına giren bu topraklarla fiziki bağlarımız büyük ölçüde kopmuş / koparılmış olsa da milletimizin şuur sahibi kesimi gönül bağımızı her zaman irtibatlı kılmayı zor durumda kalmalarına rağmen başarmıştır.

Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra ortaya çıkan manzara, millet olarak bizi büyük bir sevince gark ederken, devlet olarak geçmişteki kimi yönetimlerin basiretsizliğinin tezahürü olarak hazırlıksız bir durumda yakalanmamıza yol açmıştı. Sovyetlerden ayrılarak birer birer bağımsızlıklarını kazanan Türk Cumhuriyetlerini ilk tanıyan ülke olan Türkiye, bir anda yeni doğan beşiz kardeşe sahip olmuştu. Türkiye açısından bu beklenen bir doğum değildi. Dolayısıyla ilk başlarda bir panik havası esmeye başladı. El yordamıyla bir takım işler yürütülmeye başlandı. Bu durum istenmeyen birçok olayın yaşanmasına da sebep oldu.

Ancak doğanlar büyüdükçe, Türkiye de kardeşlerine karşı nasıl bir politika izlemesi gerektiğini öğrendikçe işler daha iyi gitmeye başladı. Bazı kardeşlerle ara sıra tatsızlıklar da yaşandı, fakat bunların büyük bir kısmı krize dönüşmeden suhuletle çözüldü. Artık her biri 25 yaşına doğru yol alırken, devletler için oldukça kısa sayılan bu döneme büyük başarılar sığdırdılar.

Bu devletlerden birisi olan Türkmenistan, Sovyetler Birliği döneminde ülkenin en fakir ve geri kalmış bölgelerinden biri iken, bağımsızlıktan sonra, sahip olduğu yer altı zenginliklerini doğru bir şekilde kullanarak Orta Asya’nın parlayan yıldızı haline gelmeyi başarmıştır. Türkmenistan artık her alanda yapmış olduğu atılımlarla son derece önemli bir konuma oturmuştur. Bunda hiç şüphesiz en önemli rolü Türkmenistan’ın son derece değerli iki Devlet Başkanı oynamıştır. Türkmenistan’ın ilk Devlet Başkanı merhum Saparmurat TÜRKMENBAŞI’nın açmış olduğu yoldan büyük bir karar-

* Necmettin Erbakan Üniversitesi, SBBF Tarih Bölümü